

Брюксел, 14.3.2018г.
COM(2018) 133 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА**

**Втори доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити в
Европа**

{SWD(2018) 72 final}

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ЦЕНТРАЛНА БАНКА

Втори доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити в Европа

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейският съюз и неговата икономика видимо се възстановяват, като ЕС трябва да продължи да използва натрупаната инерция за укрепване на икономическия и паричен съюз (ИПС). В контекста на пътната карта за задълбочаването на европейския икономически и паричен съюз¹, очертана от Комисията на 6 декември 2017 г., и в съответствие с програмата на лидерите² един от най-неотложните приоритети е завършването на банковия съюз и полагането на всички градивни елементи на съюза на капиталовите пазари³. Наличието на интегрирана финансова система ще подобри устойчивостта на икономическия и паричен съюз на неблагоприятни сътресения, като улесни трансграничното поделение на риска между частните инвеститори и същевременно намали необходимостта от поделение на риска в публичния сектор.

Успоредно с това, в съобщението на Комисията от 11 октомври 2017 г.⁴ е изложен пътят напред за завършването на банковия съюз чрез едновременното насърчаване на мерки за намаляване и споделяне на риска, въз основа на пътната карта на Съвета от юни 2016 г.⁵

Мерките за намаляване на риска, предприети след финансовата криза, доведоха до значително подобрение на платежоспособността, задлъжнялостта и ликвидността на банките, както беше посочено в първия доклад на Комисията относно намаляването на необслужваните кредити в Европа, публикуван на 18 януари 2018 г.⁶ В допълнение към напредъка по тези ключови показатели на риска в почти всички държави членки поотделно може да се забележи още по-голямо сближаване към една по-благоприятна средна стойност на тези показатели на равнището на ЕС. Тази тенденция се дължи по-специално на значителни подобрения при онези национални банкови системи, които бяха най-силно засегнати от кризата и последвалата икономическа рецесия. Коефициентите на капиталова адекватност на капитала от първи ред на банките от еврозоната в извадката на Европейската централна банка (ЕЦБ) са се подобрили от 14,6 % през третото тримесечие на 2016 г. на 15,3 % през третото тримесечие на 2017 г. Укрепването на капиталовите позиции на банките в еврозоната е видно и от подобрените им коефициенти на ливъридж. Средният

¹ COM(2017) 821.

² <http://www.consilium.europa.eu/media/21594/leaders-agenda.pdf>.

³ На 7 март Комисията публикува съобщение [COM(2018)], озаглавено „Завършване на съюза на капиталовите пазари до 2019 г. — време е да ускорим процеса“.

⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/171011-communication-banking-union_en.

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/bg/press/press-releases/2016/06/17/conclusions-on-banking-union/>.

⁶ COM(2018) 37.

коэффициент на ливъридж⁷ се увеличи допълнително — от 5 % през третото тримесечие на 2016 г. на 5,2 % през третото тримесечие на 2017 г. Банките от еврозоната подобриха и своята устойчивост на сътресения по отношение на ликвидността, тъй като коефициентът на ликвидно покритие нарасна от 138 % през третото тримесечие на 2016 г. на 140 % през третото тримесечие на 2017 г. Благодарение на решителните действия за намаляване на риска днес подходът в еврозоната по отношение на съществуващите рискове е по-ефективен и по-балансиран, отколкото преди три години.

Комисията също така предложи няколко допълнителни съществени мерки за намаляване на рисковете и повишаване на устойчивостта на банковия сектор в ЕС. Например, с цел по-нататъшно намаляване на рисковете в банковия сектор⁸ през ноември 2016 г. Комисията предложи важен законодателен пакет за преразглеждане на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките (ДВПБ), Регламента за единния механизъм за реструктуриране (РЕМП), Директивата за капиталовите изисквания IV (ДКИ IV) и Регламента за капиталовите изисквания (РКИ). Същата година Комисията прие и предложение за Директива относно процедури за превантивно реструктуриране, предоставяне на втори шанс на предприемачите и ефективността на рамките за несъстоятелността⁹. Правилата за ефективност на процедурите по реструктуриране и несъстоятелност са от съществено значение за намаляването на необслужваните кредити и за един добре функциониращ съюз на капиталовите пазари. Комисията призовава Европейския парламент и Съвета да покажат решимост, за да улеснят бързото приемане на тези важни досиета.

Справянето с проблема, свързан с високите равнища на необслужваните кредити¹⁰ и евентуалното натрупване на такива в бъдеще, е от решаващо значение за завършването на банковия съюз. Необслужвани са тези кредити, по които кредитополучателят изпитва затруднения да извършва планираните плащания за покриване на погашенията по лихвите и/или главницата. Като необслужван се обявява този кредит, по който плащанията са в просрочие от повече от 90 дни или който според оценката на банката е малко вероятно да бъде изплатен от кредитополучателя. Вследствие на финансовата криза и последвалата я рецесия нарасна броят на фирмите и физическите лица, изпитващи трайни финансови затруднения, а някои дори фалират, вследствие на което все повече кредитополучатели не могат да изплащат кредитите си. Това се усещаше особено остро в държавите членки, където наблюдава продължителна или дълбоки рецесия. Вследствие на това много банки натрупаха в портфейлите си необслужвани кредити.

---

⁷ Т.е. максималното равнище на коефициента на ливъридж, което се изчислява по по-строг метод и се представя преди 2019 г., когато приключва преходната фаза. Сметчаваният ефект на оставащия преходен период на изпълнение не се взема предвид.

⁸ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3731_bg.htm.

⁹ COM/2016/0723 - 2016/0359 (COD).

¹⁰ Необслужваните кредити представляват кредити, по които кредитополучателят не е в състояние да извършва планираните плащания за покриване на погашенията по лихвите или главницата. Като необслужван се обявява този кредит, по който плащанията са в просрочие от повече от 90 дни или който според оценката на банката е малко вероятно да бъде изплатен от кредитополучателя (Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/227 на Комисията).

Два са основните начини, по които високите равнища на необслужваните кредити могат да повлияят отрицателно върху резултатите от дейността на банките:

1. В сравнение с обслужваните, необслужваните кредити генерират по-малко приходи за банката и съответно намаляват рентабилността ѝ, като могат да причинят загуби, намаляващи капитала на банката. В най-тежките случаи това може да застраши жизнеспособността на банката и да има потенциални последици за финансовата стабилност.
2. Необслужваните кредити блокират значителни човешки и финансови ресурси на банката. Това намалява капацитета на банката да отпуска кредити, включително на малки и средни предприятия.

Основната отговорност за решаването на проблема с високото равнище на необслужваните кредити се носи от засегнатите банки и държави членки. Комисията многократно повдига този въпрос в докладите за съответните държави, изготвени в контекста на европейския семестър. В същото време, като се има предвид взаимосвързаността на банковата система на ЕС като цяло, и на еврозоната в частност, намаляването на съществуващото отношение на необслужваните кредити и предотвратяването на прекомерното им натрупване в бъдеще имат ясно европейско измерение. Растежът и финансовата стабилност на икономиката на целия ЕС могат да бъдат тежко засегнати от проблемите на държавите членки с високо отношение на необслужваните кредити.

С оглед на европейското измерение и предвид общото съгласие относно необходимостта от продължаване и разширяване на вече започнатите от Комисията дейности, през юли 2017 г. Съветът прие „План за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа“, в който се отправя призив към различните институции, в т.ч. Комисията, да предприемат подходящи мерки, за да се продължи търсенето на решение на предизвикателствата, свързани с високото отношение на необслужваните кредити в Европа. В първия доклад относно напредъка по намаляване на необслужваните кредити в Европа Комисията пое ангажимент да докладва през месец март относно постигнатия напредък по изпълнението на тези действия.

В резултат на обединените усилия и текущото икономическо възстановяване високите равнища на необслужваните кредити намаляват, особено в някои банки и държави членки. Средното отношение на необслужваните кредити показва трайна тенденция към спад и от 2014 г. е намаляло с повече от една трета¹¹. Както е обяснено по-долу, напредъкът по намаляването на необслужваните кредити продължава и през последните няколко месеца.

Сега от основно значение е да се подкрепят усилията за решителни мерки за справяне с оставащите високи равнища на необслужваните кредити и възможността за натрупване на необслужвани кредити в бъдеще.

Заедно с настоящия доклад относно напредъка и въз основа на солидните мерки за намаляване на риска, които вече са предприети от ЕС, Комисията предлага

---

¹¹ Вж. раздел 2 за подробен преглед.

всеобхватен пакет за ускоряване на реструктурирането на необслужваните кредити в Европа и предотвратяване на натрупването им в бъдеще. Пакетът се състои от две законодателни предложения, насочени към създаване на приложима в целия Съюз правна рамка за насърчаване на реструктурирането на необслужваните кредити, и работен документ на службите на Комисията относно технически насоки с незадължителен характер (т.нар. „подробен план“) за начина, по който могат да се създават национални дружества за управление на активи (ДУА). Взети заедно, тези предложения:

- ще подсилят пруденциалните инструменти, необходими за ефективното справяне с необслужваните кредити;
- ще насърчат развитието на вторичните пазари на необслужвани кредити;
- ще улеснят събирането на вземания, като подобрят защитата на обезпечените кредитори в извънсъдебните производства, допълвайки представеното през ноември 2016 г. предложение относно процедури за превантивно реструктуриране, предоставяне на втори шанс на предприемачите и ефективност на рамките за несъстоятелността; и
- ще осигурят насоки на тези държавите членки, желаещи да реструктурират своите банки чрез създаване на дружества за управление на активи или други мерки за необслужваните кредити.

2. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ОТНОШЕНИЕ НА НЕОБСЛУЖВАНИТЕ КРЕДИТИ

След началото на финансовата криза през 2008—2009 г. Комисията посвети значително внимание за намиране на решение на въпроса с необслужваните кредити. Тя подпомогна държавите членки да въведат по отношение на банките, чиято жизнеспособност беше застрашена от високото отношение на необслужваните кредити, както индивидуални, така и обхващащи цялата система мерки за намаляване на високите равнища на необслужваните кредити, съвместими с правилата за държавна помощ¹². Това доведе до значително намаление на съвкупните високи равнища на необслужваните кредити в банковия сектор. Комисията стимулира банките да управляват и намаляват необслужваните си кредити чрез пазарни механизми и съответно защити данъкоплатците от поемане на разходите чрез адекватно споделяне на тежестта и задълбочено реструктуриране. Освен това, като част от изискванията, приложими съгласно правилата за държавна помощ, на банките беше наложено изискването да реструктурират дейността си, за да гарантират своята жизнеспособност в дългосрочен план. Когато жизнеспособността не можеше да се гарантира, бяха откривани процедури по ликвидация на банките или те се поглъщаха от жизнеспособни банки. Тези действия допринесоха за повишаване на устойчивостта и стабилността на банковата система. Също така, за да могат да се ползват от държавна помощ, в бъдеще банките в несъстоятелност ще бъдат реструктурирани или ликвидирани, като по този начин ще се укрепи банковата система.

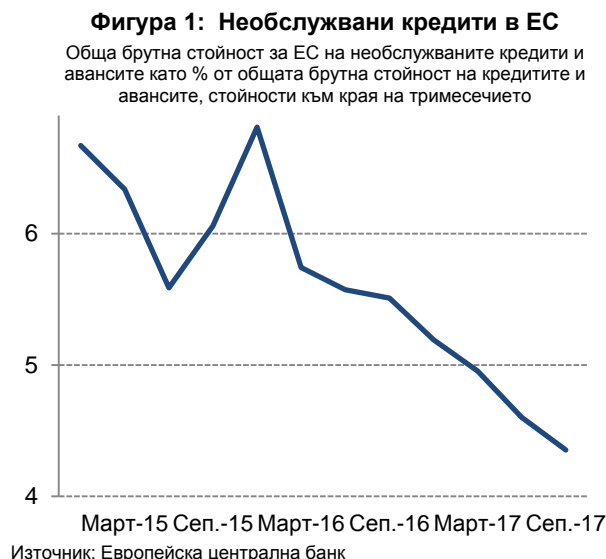
Институционалните механизми за надзор и реструктуриране на банките в ЕС, и по-специално в еврозоната, също бяха основно укрепени с изграждането на банковия

---

¹² В някои случаи като част от програма за финансова помощ.

съюз и на два от неговите три стълба — единния надзорен механизъм и Единния съвет за реструктуриране¹³. Освен това в препоръките по европейския семестър, които са адресирани до съответните държави членки, се подчертава необходимостта от предприемане на решителни действия за справяне с високите отношения на необслужваните кредити. В допълнение, Службата за подкрепа на структурните реформи към Комисията предоставя техническа помощ на държавите членки по проекти, свързани с необслужваните кредити¹⁴. ЕЦБ в качеството си на надзорен орган, единният надзорен механизъм, националните компетентни органи и Европейският банков орган (ЕБО) също изиграха важна роля за подобряване на надзора и докладването на необслужваните кредити в Европа, а едновременно с това ЕЦБ изигра централна роля за гарантирането на финансовата стабилност в ЕС. В резултат на тези обединени усилия през последните години беше постигнат значителен напредък за намаляване на обемите и съотношенията на необслужваните кредити в банките от ЕС.

По-конкретно, най-новите данни (за края на третото тримесечие на 2017 г.) потвърждават тенденцията за спад в отношението на необслужваните кредити в ЕС. То намаля на 4,4 % — приблизително с един процентен пункт в сравнение с предходната година (вж. фигура 1) и с 0,2 % или 40 милиарда евро в сравнение с предходното тримесечие. Това е най-ниското отношение, достигано от четвъртото тримесечие на 2014 г. насам. Това се дължи на намаляване на обема на необслужваните кредити, както и на повишаване на обема на кредитите в ЕС. Коефициентът на покритие със заделени резерви¹⁵ остана стабилен, като достигна 50,7 %. Въпреки тези положителни промени решителните действия трябва да бъдат продължени с още по-голяма интензивност.

¹³ През ноември 2015 г. Комисията предложи създаването на третия стълб на банковия съюз — европейската схема за застраховане на депозитите (ЕСЗД). През октомври 2017 г. със Съобщението си относно завършването на банковия съюз (COM(2017) 592) Комисията даде нов тласък на преговорите по ЕСЗД.

¹⁴ (ЕС) 2017/825.

¹⁵ Източник: ЕЦБ. Поради липсата на данни за обезпечаване на кредитите с провизии коефициентът на покритие със заделени резерви за ЕС беше изчислен въз основа на обезценките и необслужваните кредити за всички дългови инструменти (заеми и дългови ценни книжа).

В последно време отношението на необслужваните кредити спада в почти всички държави членки, макар че ситуацията в тях¹⁶ се различава значително (вж. таблица 1). Въпреки това в държавите членки с все още високо отношение на необслужваните кредити се наблюдава окуражаващ напредък, дължащ се на комбинация от политически действия и икономически растеж.

---

¹⁶ В края на третото тримесечие на 2017 г. няколко държави членки отчетоха ниско отношение на необслужваните кредити (10 държави членки имаха отношение под 3 %). В други това отношение бе високо (8 държави членки имаха отношение, надхвърлящо 10 %).

Таблица 1: Необслужвани кредити и провизии по държави членки¹⁷

	Бруто НОК и аванси (% от общата брутна стойност на кредитите и авансите)		НОК в частния сектор* (% от кредитите в частния сектор)		Общо провизии срещу загуби (кредити)** (% от общия размер на съмнителните и необслужваните кредити)	
	2017Т3	2016Т3	2017Т3	2016Т3	2017Т3	2016Т3
Белгия	2.7	3.4	3.9	4.4	50.1	48.9
България	11.5	13.7	18.6	22.0	56.6	55.1
Чешка република	2.6	4.3	5.0	6.3	54.2	50.9
Дания	2.7	3.4	3.0	3.9	39.6	38.7
Германия	2.1	2.7	4.0	4.9	42.6	43.2
Естония	2.0	1.9	2.7	2.6	42.9	51.3
Ирландия	11.2	14.4	15.4	18.6	37.2	41.8
Гърция	46.7	47.4	50.4	50.3	49.1	49.8
Испания	4.7	5.8	6.3	7.5	59.2	59.5
Франция	3.2	3.9	4.5	4.9	60.3	60.3
Хърватия	10.8	11.3	15.8	16.7	69.0	74.6
Италия	12.1	16.1	15.7	19.9	53.6	50.0
Кипър	32.1	36.8	51.3	55.5	47.3	39.5
Латвия	6.0	6.2	9.0	10.1	44.1	44.6
Литва	3.7	4.4	4.9	5.9	34.4	38.7
Люксембург	0.7	1.0	1.7	2.3	52.4	39.2
Унгария	9.6	13.7	14.1	21.7	67.1	63.9
Малта	3.4	4.4	5.7	6.8	44.7	40.7
Нидерландия	2.2	2.4	2.9	3.1	37.2	41.3
Австрия	3.8	5.8	5.3	7.2	63.8	59.2
Полша	6.6	6.6	7.2	7.3	57.9	60.6
Португалия	14.6	17.7	14.6	17.7	50.2	47.3
Румъния	8.1	10.2	10.3	13.5	70.1	62.9
Словения	10.8	14.4	13.9	18.8	70.9	71.7
Словакия	4.1	4.9	4.6	5.4	70.4	64.5
Финландия	1.2	1.4	2.1	2.1	31.8	34.0
Швеция	1.2	1.2	1.4	1.4	34.5	36.1
Обединето кралство	1.6	2.1	1.6	2.1	41.2	38.5
Европейски съюз	4.4	5.5	4.4	5.5	50.7	47.7

Източник: ЕЦБ, Консолидирани банкови данни. Изчисления на службите на Комисията (ГД „Финансова стабилност, финансови услуги и съюз на капиталовите пазари“).

Независимо от значителния напредък необслужваните кредити продължават да създават рискове за икономическия растеж и финансовата стабилност. Общият размер на необслужваните кредити в ЕС все още възлиза на около 910 милиарда евро, което

¹⁷ Бележки: Данните се отнасят за местните кредитни институции и дъщерните дружества или клоновете под чуждестранен контрол.

* Не са налични специфични за сектора данни за Португалия и ЕС. Данните се отнасят за кредитите и авансите за всички сектори. Специфични за сектора данни (т.е. общата експозиция към домакинства и нефинансови предприятия) за България, Германия, Испания и Унгария са на разположение единствено като балансова стойност.

** За България, Германия, Испания, Унгария и ЕС няма налични данни за обезпечаването на кредити с провизии. В тези случаи изчисленията са въз основа на обезценките и необслужваните кредити за всички дългови инструменти (заеми и дългови ценни книжа). За Т2 и Т3 на 2016 г. няма на разположение обобщени данни за ЕС. Числото в таблицата за 2016 г. се отнася за Т1 на 2016 г.

значително надвишава нивата отпреди кризата¹⁸. Структурни пречки продължават да възпрепятстват по-бързото намаляване на необслужваните кредити. Обезпечаването с провизии често се извършва твърде бавно или в недостатъчен размер, за да позволи ефективното реструктуриране и избягването на натрупване на необслужвани кредити с критични размери в бъдеще. Вторичните пазари на необслужвани кредити все още не са достатъчно активни, за да допринесат значително към усилията за намаляване на необслужваните кредити, независимо от повишения интерес на някои групи инвеститори и нарастващия обем на свързани с необслужваните кредити сделки. Освен това – в отсъствието на напредък по вече направените от Комисията предложения, реструктурирането на дългове, производствата по несъстоятелност и процедурите по събиране на вземания все още са твърде бавни и непредвидими в някои случаи.

3. ВСЕОБХВАТЕН ПАКЕТ ЗА СПРАВЯНЕ С ОСТАВАЩИТЕ И БЪДЕЩИТЕ НЕОБСЛУЖВАНИ КРЕДИТИ

Независимо от постигнатия напредък изглежда, че за справяне с оставащите проблеми, свързани с високото равнище на необслужваните кредити, са необходими допълнителни законодателни мерки. В този контекст е необходим всеобхватен подход, който следва да се съсредоточи върху комбинация от допълнителни политически действия в четири области: i) надзор и регулиране на банките, ii) по-нататъшно реформиране на националните нормативни рамки относно реструктурирането, несъстоятелността и събирането на вземания, iii) развитие на вторичните пазари на необслужвани активи и iv) насърчаване, когато е уместно и необходимо, на реструктурирането на банките. Действията в тези четири области следва да се предприемат на национално равнище и, когато е необходимо, на равнище ЕС. Комисията се ангажира с работата по онези елементи от плана за действие, свързани с необслужваните кредити, за които тя носи пряка отговорност

Днес Комисията приема всеобхватен пакет, насочен към описаните по-горе четири области, чрез който да се насърчи финансовата стабилност в ЕС (вж. фигура 2 относно това как пакетът от мерки на Комисията се вмести в общия план за действие). Предложените действия ще позволят на банките и държавите членки да се справят с необслужваните кредити по още по-решителен начин и да избегнат прекомерното натрупване на необслужвани кредити в бъдеще.

Банките ще бъдат задължени да заделят достатъчни средства за потенциалните нови необслужвани кредити, което ще създаде подходящи стимули за реструктуриране на необслужваните кредити на ранен етап и избягване на прекомерното им натрупване.

Ако въпреки това някои кредити престанат да бъдат обслужвани, по-ефективни механизми за принудително изпълнение за обезпечените кредити ще позволят на банките да реструктурират необслужваните кредити, при условие че се спазват съответните гаранции за кредиторите, като не се включват кредитите, отпускани на потребители.

Ако въпреки горепосочените мерки равнището на необслужваните кредити стане твърде високо — каквато в момента е ситуацията в определени банки в някои

---

¹⁸ Източник: ЕЦБ.

държави членки, банките ще могат на ефективни, конкурентни и прозрачни вторични пазари да продават на други оператори необслужваните кредити. Надзорните органи ще насочват банките в тези усилия въз основа на своите действащи, специфични за всяка банка правомощия съгласно Регламента за капиталовите изисквания¹⁹.

Когато необслужваните кредити са се превърнали в значителен и широкообхватен проблем, желаещите държави членки могат да създадат национални дружества за управление на активи или други мерки в съответствие с настоящите правила за държавна помощ и реструктуриране на банките.

---

¹⁹ Регламент (ЕС) № 575/2013 (Регламент за капиталовите изисквания).

Фигура 2: Елементи на „Плана за действие за справяне с необслужваните кредити в Европа“ на Съвета²⁰

4. ДОСТАТЪЧНО ПОКРИТИЕ НА СВЪРЗАНИТЕ С КРЕДИТИ ЗАГУБИ ОТ СТРАНА НА БАНКИТЕ ЗА БЪДЕЩИ НЕОБСЛУЖВАНИ КРЕДИТИ

С регламент за изменение на Регламента за капиталовите изисквания²¹ ще бъде въведено изискване банките да разполагат с достатъчно покритие за загубите, свързани с новоиницирани кредити, ако те станат необслужвани експозиции. С изменението се въвеждат „задължителен пруденциален предпазен механизъм“ за предотвратяване на риска от заделянето на недостатъчни провизии за бъдещи необслужвани кредити. Този предпазен механизъм обхваща минималните нива на провизии и приспадания от собствените средства, които банките ще бъдат задължени да заделят за съществуващите и очакваните загуби по новоиницирани кредити, които по-късно се превръщат в необслужвани. В случай че банка не спазва приложимото минимално ниво, ще се прилагат приспадания от собствените средства.

За да се осигури съгласуваност на нормативната рамка за пруденциален надзор, Комисията ще въведе също така общо определение за необслужвани експозиции (НОЕ) в съответствие с използваното вече определение за целите на докладването пред надзорните органи. Пруденциалният предпазен механизъм ще намали рисковете за финансовата стабилност, произтичащи от високите нива на необслужваните експозиции, за които не е заделено достатъчно покритие, като възпрепятства натрупването или увеличаването на такива необслужвани експозиции, които имат

²⁰ Бележка за съкращенията: ДУА (дружество за управление на активи), РЕНМ (Регламент за единния надзорен механизъм), ДКИ IV (Директива за капиталовите изисквания IV)

²¹ Регламент (ЕС) № 575/2013.

потенциални вторични ефекти при неблагоприятни пазарни условия. Той също така ще гарантира, че институциите разполагат с достатъчно покритие на загубите за необслужваните експозиции, като по този начин ще защитава рентабилността, капитала и разходите им за финансиране в неблагоприятни икономически периоди. Това на свой ред ще гарантира, че на домакинствата и предприятията ще бъде осигурено стабилно и не толкова проциклично финансиране.

5. ДИРЕКТИВАТА ОТНОСНО ЛИЦАТА, ОБСЛУЖВАЩИ КРЕДИТИ, КУПУВАЧИТЕ НА КРЕДИТИ И СЪБИРАНЕТО НА ОБЕЗПЕЧЕНИЯ

Тази директива дава възможност на банките да се справят по-ефективно с кредитите, когато те станат необслужвани, като подобрява условията както за принудително събиране на обезпечението, използвано за гарантиране на кредита, така и за продажба на кредита на трети лица. Ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения, като бърз механизъм за събиране на вземания, би намалило разходите за реструктуриране на необслужваните кредити и съответно би подпомогнало банките да събират вземанията си. Директивата позволява, при голямо натрупване на необслужвани кредити на банките и липса на персонал или експертен опит за доброто им управление, обслужването на тези кредити да бъде възложено на специализирано обслужващо лице или кредитното споразумение да бъде продадено на купувач на кредити, който е склонен да поеме този риск и има опит в управлението му.

Въведените с тази директива два способа, чрез които банките да се справят с необслужваните кредити, се допълват взаимно. Съкратеното време за реструктуриране и събирането на по-голяма част от вземанията, които се очакват при ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения, увеличават стойността на необслужваните кредити, както и офертните цени по евентуалните сделки с необслужвани кредити. Също така, определянето на цената на обезпечените необслужвани кредити на вторичните пазари е по-лесно, отколкото на необезпечените, тъй като стойността на обезпечението служи като минимална стойност за съответния необслужван кредит. Следователно купувачите на кредити ще предпочитат необслужвани кредити с възможност за ускорено извънсъдебно изпълнение по обезпеченията. Това на свой ред ще даде допълнителни стимули на кредитните институции да използват тази възможност при иницирането на нови кредити. Освен това хармонизирането, постигнато чрез ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения, ще насърчи появата на европейски инвеститори в необслужвани кредити, а това ще повиши допълнително ликвидността на пазара.

5.1. По-нататъшно развиване на вторичните пазари на необслужвани кредити

Директивата ще допринесе за развитието на вторичните пазари на необслужвани кредити чрез премахване на неоправданите пречки пред обслужването на кредити от трети лица и прехвърлянето на кредити на купувачи на кредити, като същевременно изцяло се спазват съществуващите достижения на правото на ЕС в областта на гражданското право и правилата за защита на потребителите на държавите членки.

Понастоящем банките не винаги са в състояние да управляват ефективно или ефикасно своите необслужвани кредити. В такива случаи банките събират по-малка

част от вземанията в своите портфейли, отколкото иначе би било възможно. Това може да стане например, когато банките са изправени пред голямо натрупване на необслужвани кредити и съответно не могат да ги обслужват. Също така банките могат да се окажат с портфейл от необслужвани кредити, които поради своето естество попадат извън основния експертен опит на банката по отношение събирането на вземания. В тези случаи най-добрият вариант може да бъде обслужването на тези кредити да бъде възложено на специализирано обслужващо лице или кредитното споразумение да бъде продадено.

Поради това с предложението се създава общ набор от правила, които лицата, обслужващи кредити, трябва да спазват, за да осъществяват трансгранична дейност в рамките на Съюза. Предложението установява общи стандарти, които да гарантират правилното поведение на купувачите на кредити и обслужващите лица и надзора върху тях в целия Съюз, като същевременно позволяват по-голяма конкуренция посредством хармонизиране на правилата за достъп до пазара в държавите членки. Това ще намали разходите за навлизане на пазара на потенциалните купувачи на кредити, като увеличи достъпността на обслужването на кредити и намали разходите за тази дейност. По-голям брой купувачи на пазара означава по-конкурентен пазар, което води до по-голямо търсене и по-високи цени по сделките.

За да има устойчив вторичен пазар на необслужвани кредити и стабилна нормативна рамка за лицата, обслужващи кредити, са предложени ясни правила за защита на правата и интересите на потребителите. Предложението включва правни гаранции и правила за прозрачност, с които се гарантира, че равнището на защита на потребителите не се влияе от прехвърлянето на вземанията. Особено внимание се отделя на най-уязвимите и свръхзадълженелите потребители. Лицата, обслужващи кредити, трябва например да са въвели подходящи процедури за работа с кредитополучателите и при необходимост да насочват потребителите към дългово консултиране или социални услуги.

За да се предотврати потенциалното натрупване на нови необслужвани потребителски кредити, държавите членки се приканват също така да въведат правила за оценка на кредитоспособността на потребителите. Подготвителната работа по оценката на кредитоспособността, предвидена в Плана за действие в областта на финансовите услуги за потребители²², е в ход и Комисията ще продължи работата с държавите членки за определяне на най-добрите практики и ръководните принципи за кредитните институции при оценката на кредитоспособността на потребителите.

5.2. По-ефективно събиране на вземанията по обезпечените кредити

Директивата също така ще предостави на обезпечените кредитори по-ефективен метод за събиране на вземанията по обезпечените кредити чрез ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения. Това може да стане чрез бърз и ефективен механизъм за извънсъдебно изпълнение, който ще даде възможност на кредиторите да реализират обезпеченията, предоставени единствено от дружества и предприемачи с цел обезпечаване на кредити; такива механизми вече съществуват в 25 държави

---

²² COM(2017) 139.

членки (въпреки това обхватът на половината от тези механизми е ограничен до движими или недвижими активи).

Предложението ще помогне на банките да подобрят настоящите си процеси по реструктуриране и да управляват необслужваните кредити, като увеличат ефективността на процедурите за събиране на вземания с помощта на ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения. В по-голямата част от случаите банките се справят сами със своите необслужвани кредити, като събират вземанията си чрез реструктуриране. Голям дял от бъдещите необслужвани кредити са покрити с обезпечение. Макар че банките са в състояние да събират принудително обезпеченията съгласно националните нормативни рамки относно несъстоятелността и събирането на вземания, процесът често може да бъде бавен и да липсва правна сигурност. Междувременно необслужваните кредити остават в техните баланси, което излага банките на продължителна несигурност и ограничава техните ресурси. Това ги възпрепятства да се съсредоточат върху отпускането на нови кредити на кредитоспособни потребители. Поради това в предложението е включен ефективен метод за банките и другите предприятия, оправомощени да отпускат кредити, с който да им се позволи да събират извънсъдебно вземанията си по обезпечени кредити на юридически лица. Тази извънсъдебна процедура ще може да бъде прилагана единствено когато това е предварително договорено от кредитора и кредитополучателя в кредитното споразумение. Тя няма да се прилага за потребителски кредити и е предвидено да не засяга производствата по реструктуриране на ранен етап или производствата по несъстоятелност. Тя няма да оказва влияние върху правото в областта на несъстоятелността на държавите членки по въпроси като йерархията на вземанията на кредиторите при несъстоятелност.

Производствата по реструктуриране и несъстоятелност са с предимство пред процедурата за ускорено извънсъдебно изпълнение по обезпечения, установена в това предложение. За да се осигурят пълна съгласуваност и взаимно допълване с предложението относно реструктурирането, ще се прилага следният принцип: извънсъдебно изпълнение по обезпечения ще бъде възможно единствено при условие че съгласно приложимото национално законодателство не може да бъдат спрени индивидуалните производства за принудително изпълнение. В предложението относно реструктурирането вече е предвидено, че на кредиторите, включително обезпечените кредитори на предприятие или предприемач, който е в процес на реструктуриране, може да бъде наложено спиране на индивидуални производства за принудително изпълнение. В този случай изпадналият в затруднение длъжник може да договори план за реструктуриране с кредиторите и да избегне несъстоятелност.

6. ПОДРОБЕН ПЛАН ЗА СЪЗДАВАНЕ НА НАЦИОНАЛНИ ДРУЖЕСТВА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА АКТИВИ (ДУА)

Като част от пакета на държавите членки се предоставят и технически насоки с незадължителен характер за начина, по който могат при желание да създават национални дружества за управление на активи, в пълно съответствие с правилата на ЕС в областта на банковото дело и държавната помощ. Подробният план относно дружествата за управление на активи дава практически насоки за проектиране и създаване на дружества за управление на активи на национално равнище, като се основава, доколкото е приложимо, на най-добрите практики от натрупания в

държавите членки опит. Дружествата за управление на активи могат да бъдат частни или да се подкрепят (частично) с публични средства, без да е необходима държавна помощ, ако може да се счита, че държавата действа като всеки друг стопански субект. Вариантът, при който дружеството за управление на активи ползва държавна помощ, не трябва да се смята за стандартно решение. В този контекст се счита, че дружествата за управление на активи ще ползват държавна помощ само в извънредни случаи, и затова в подробния план се цели да са изясни допустимата структура на такива ДУА, които напълно да съответстват на нормативната уредба на ЕС, и по-специално на Директивата за възстановяване и реструктуриране на банките, Регламента за единния механизъм за реструктуриране и правилата за държавна помощ.

В подробния план се предлагат редица общи принципи, като периметър на съответните активи, съображения относно прага за размер на активите („asset-size threshold“), правила за оценяване на активите, подходяща структура на капитала, както и принципи за управлението и операциите на дружествата за управление на активи. Освен това в подробния план са описани някои алтернативни мерки за подпомагане във връзка с обезценените активи, които не съставляват държавна помощ, като например съвместими с пазара държавни гаранции, позволяващи секюритизацията на необслужвани кредити. През последните години Комисията е оценила и други мерки, предложени от държавите членки, за справяне с наследените необслужвани кредити и ще продължи да прави това в отделни случаи, за да се гарантира, че тези мерки са в пълно съответствие с ДВПБ, РЕМП и правилата за държавна помощ.

7. ПАКЕТ ОТ РЕШИТЕЛНИ ВЗАИМНО ПОДСИЛВАЩИ СЕ МЕРКИ

Предложенията в този пакет се подсилват взаимно и няма да бъдат толкова ефективни, ако се прилагат поотделно. Задължителният пруденциален предпазен механизъм ще гарантира, че загубите по бъдещи необслужвани кредити се обезпечават в достатъчна степен, което ще улесни реструктурирането или продажбата им. Ефектът от това се допълва от стимулите за допълнително развитие на вторичните пазари на необслужвани кредити, които ще направят търсенето на необслужвани кредити по-конкурентно и ще повишат тяхната пазарна стойност. Освен това ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения, като бърз механизъм за събиране на вземания от обезпеченията, намалява разходите за реструктуриране на необслужваните кредити.

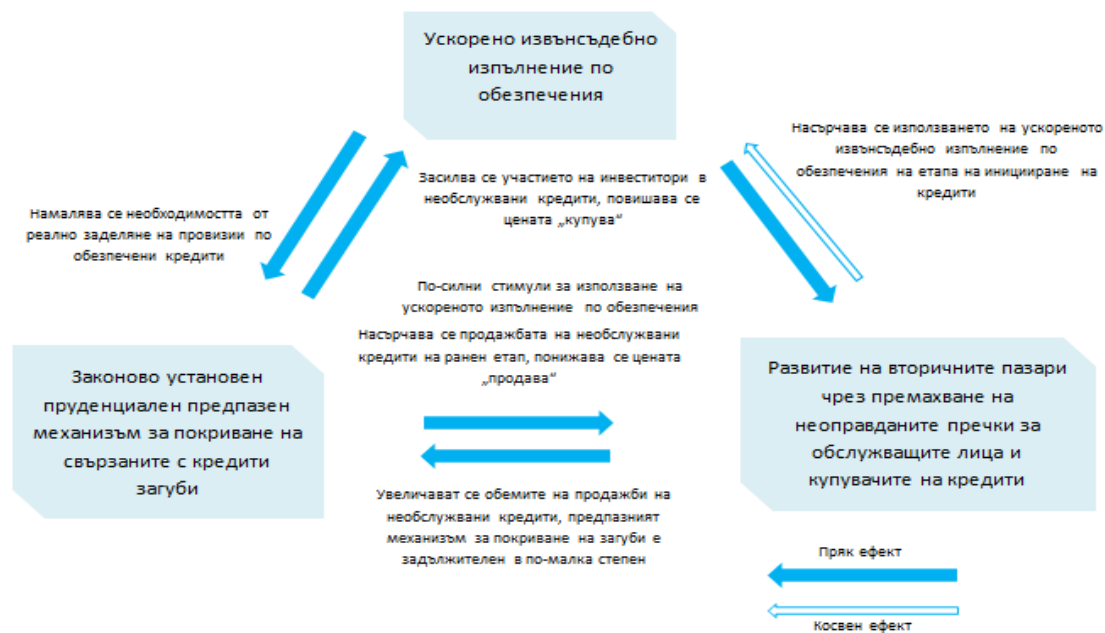
Пакетът обхваща голяма част от плана за действие на Съвета. Като съчетава няколко елемента, пакетът в своята цялост създава подходящата среда за справяне с необслужваните кредити в балансите на банките и за намаляване на риска от тяхното натрупване в бъдеще. Въздействието на тези елементи се очаква да бъде различно в отделните държави членки и институции. Някои от тях ще повлияят по-силно на предварителната оценка на риска на банките на етапа на инициране на кредити, други ще стимулират бързото признаване и по-доброто управление на необслужваните кредити, докато трети ще повишат пазарната стойност на такива необслужвани кредити.

По-специално:

- предложението за пруденциален предпазен механизъм ще гарантира, че загубите по бъдещи необслужвани кредити се обезпечават с достатъчни провизии, което ще улесни реструктурирането и/или продажбата им. Ефектът от това ще бъде допълнен чрез по-добре развити вторични пазари на необслужвани кредити, които ще засилят търсенето на необслужвани кредити и ще повишат пазарната им стойност. Така благодарение на по-строгите правила за обезпечаване с провизии, банките ще могат по-лесно да продават необслужваните кредити.
- Дружествата за управление на активи доказаха своята полезност, когато са изпълнени съответните предпоставки, и остават важна част от инструментариума, дори когато в съответната правна рамка на ЕС са настъпили промени през последните години. Въпреки това ползата от дружествата за управление на активи намалява, ако вторичните пазари на необслужвани кредити са слабо развити, тъй като един от важните инструменти за дружеството за управление на активи е продажбата на неговите кредити на инвеститори — трети лица. Дружествата за управление на активи и много други потенциални купувачи на кредити са зависими в голяма степен от наличието на независими предприятия, които да обслужват и управляват кредитите за тяхна сметка. Поради това дружествата за управление на активи ще бъдат по-ефективни, ако бъдат подкрепени със законодателните предложения, представени от Комисията в рамките на този пакет. И обратното, ако не бъде подобро функционирането на вторичните пазари на необслужвани кредити, дружествата за управление на активи може да срещат повече трудности при изпълнението на целите си.
- В допълнение, ускореното извънсъдебно изпълнение по обезпечения, като бърз механизъм за събиране на вземания от обезпеченията, ще намали разходите за реструктуриране на необслужваните кредити и следователно ще подпомогне банките и купувачите на необслужвани кредити при събиране на вземанията. Този механизъм, който може да се ползва извън рамките на производствата по превантивно реструктуриране или несъстоятелност, ще допълни предложението за Директива относно реструктурирането, предоставянето на втори шанс на предприятията и ефикасността на нормативните рамки относно несъстоятелността от ноември 2016 г.

Фигура 3: Пакет за необслужваните кредити: действия с взаимно засилващ се ефект

В допълнение Комисията проучва съвместно с ЕЦБ и ЕБО начините за по-нататъшно укрепване на прозрачността на необслужваните кредити и пазарите на необслужвани кредити. За постигането на тази цел е необходимо да се подобрят наличието и съпоставимостта на данните относно необслужваните кредити. Една от идеите, които се проучват в този контекст, е да се подпомогне разработването от страна на участниците на пазара на платформи за информация относно необслужваните кредити или кредитни регистри. Проучвателната работа наближава своя заключителен етап, като плодовете на съвместните усилия на Комисията, ЕЦБ, ЕБО ще бъдат представени в отделен документ.²³

И накрая, представените от Комисията днес инициативи също така допълват в голяма степен останалите елементи на плана за действие на Съвета, включително предложените мерки, които трябва да бъдат предприети от държавите членки, надзорните органи и другите институции на ЕС. По-конкретно предложените днес от Комисията мерки ще бъдат допълнени от:

- общи насоки относно управлението на необслужвани кредити за всички банки от ЕС;

²³ По-ефективни и по-предвидими нормативни рамки за принудително изпълнение по кредити и за несъстоятелността биха имали положително отражение върху управлението на необслужваните кредити. Поради това Комисията извършва сравнителен анализ на тези режими, за да получи достоверна представа за практиката на банките по отношение на забавянията и събирането на вземания, когато са изправени пред неизпълнение от страна на кредитополучателите. Тя призовава държавите членки и надзорните органи за тясно сътрудничество с цел разработването на надеждна методология за сравнителен анализ. Затова в предложението на Комисията за Директива относно рамки за несъстоятелността, реструктурирането и предоставянето на втори шанс на предприятията са определени задължения за държавите членки да събират съпоставими данни относно процедурите по несъстоятелност и реструктуриране и да ги съобщават на Комисията. Това е от решаващо значение за демонстриране на ефективността на регулаторните рамки в държавите членки по отношение на неплатежоспособните длъжници.

- подробни насоки относно иницирането, мониторинга и вътрешното управление на кредитите на банките, насочени по-специално към прозрачността и оценката на кредитоспособността на кредитоискателя;
- макропруденциални подходи за предотвратяване на появата на проблеми с необслужваните кредити в цялата система, които отчитат потенциалната процикличност и последиците за финансовата стабилност на мерките на политиката, свързани с необслужваните кредити; и
- изисквания за оповестяване относно качеството на активите и необслужваните кредити на банките.

Действията на Комисията, ЕЦБ, ЕБО и Европейския съвет за системен риск ще създадат условия за важни полезни взаимодействия. Предложените законови изисквания за минимално покритие ще мотивират силно ръководствата на банките да предотвратяват натрупването на необслужвани кредити в бъдеще чрез по-добро управление на необслужваните кредити и по-надеждни практики за инициране на кредити. Това ще засили очакваните ефекти от текущата работа на ЕЦБ и ЕБО върху начина, по който банките иницират кредити, управлението на необслужваните кредити, практиките за мониторинг и вътрешно управление. Работата по информационните масиви за необслужваните кредити и пазарната инфраструктура ще подобри допълнително функционирането на вторичните пазари на необслужвани кредити.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Високите равнища на необслужваните кредити продължават да намаляват в синхрон със значителния като цяло напредък по намаляване на риска в банковия сектор на ЕС. Въпреки тази положителна тенденция големият брой необслужвани кредити остава предизвикателство за някои държави членки и за ЕС като цяло.

Ускоряването на настоящите тенденции за намаляване на необслужваните кредити и предотвратяване на натрупването на нови е важна стъпка за завършването на банковия съюз. Макар че надзорът на ЕЦБ върху големите банки и банките със системно значение (единният надзорен механизъм) и Единният съвет за реструктуриране вече функционират, банковият съюз все още не е завършен. Основните градивни елементи на следкризисните пруденциални нормативни рамки и рамки в областта на реструктурирането вече са положени или скоро ще бъдат завършени, а рисковете в банковия сектор на еврозоната продължават значително да намаляват. Това означава, че е дошло времето за изграждането на двата липсващи елемента на банковия съюз: общия фискален предпазен механизъм за Единния фонд за реструктуриране и европейската схема за застраховане на депозитите. В условията на незавършен банков съюз банковият сектор ще продължава да бъде разпокъсан на национално равнище и следователно няма да предоставя икономическите ползи и повишената стабилност, които би носил един по-интегриран сектор.

Всеобхватният пакет, който се предлага днес, е важна стъпка за справяне с това предизвикателство. Необходимо е темповете на напредък при изпълнението на всички предвидени мерки да се запазят през следващите месеци и години, за да бъде решен проблемът с големия брой необслужвани кредити, т.е. намаляване до

устойчиви нива на съществуващите кредити и предотвратяване на натрупването на нови в бъдеще.

Отделни банки и държави членки трябва да продължат усилията си със същите темпове, но също така е необходимо да продължат и съгласуваните действия на Комисията и другите институции на ЕС, включително и на ЕЦБ. Пакетът от законодателни и незаконодателни мерки, представени заедно с настоящото съобщение днес, представлява ключова част от тези усилия. Ето защо Комисията призовава Европейския парламент и Съвета да постигнат бърз напредък по този важен въпрос, за да подкрепят продължаващите съвместни усилия за намаляване на риска в европейския банков сектор. Същевременно, на текущите законодателни мерки за намаляването на риска – банковия пакет от ноември 2016 г.²⁴, реструктурирането и несъстоятелността трябва да се отдаде първостепенен политически приоритет и те да бъдат приети възможно най-скоро. Комисията е готова да се ангажира със съзаконодателите за постигането на тази цел.

---

²⁴http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-3731_bg.htm.